

HET ARBORETUM VAN TERVUEREN

door

J. L. W. BLOKHUIS.

Naar aanleiding van het voornemen van de Ned. Boschb. Ver. om de voorjaarsexcursie te leiden naar het Arboretum van Tervueren, lijkt het mij van belang een korte uiteenzetting over dit arboretum te geven, omdat ik het voorrecht heb gehad in September 1935 dit gebied onder leiding van Prof. Ch. Bommer, de stichter hiervan, te bezoeken.

In het Tijdschrift van de Ned. Heide Mij. van Maart en November 1926 is ook een uiteenzetting van dit arboretum verschenen door Prof. Dr. J. Valckenier Suringar.

Het arboretum van Tervueren, vlak bij Brussel, is in 1902 en later aangelegd in 30-j. loofhoutbosch. Het loofhoutbosch werd gelicht, zoodat de jonge planten tegen schadelijke invloeden beschermd werden. De aanleg was niet stijf in blokken zooals het arboretum van Groenendaal, maar artistiek, zoodat ook thans het arboretum wegens zijn natuurschoon, een gezochte plaats is voor wandelaars.

De verschillende boomsoorten zijn geplant in menging met de soorten, zooals ze in de verschillende landstreken voorkomen.

De oppervlakte van het arboretum, groot 120 ha, werd verdeeld in 40 groepen, ondergebracht in 2 hoofdgroepen, nl. de Oude en de Nieuwe Wereld; totaal zijn 232 boomsoorten geplant.

De eerste hoofdgroep is gerangschikt in de geografische opvolging van noord naar zuid. Tien groepen vertegenwoordigen de bosschen nabij de Groote Oceaan van N. Amerika, waar het naaldhout overheerscht. Men wandelt a.h.w. langs de bosschen van Alaska, Columbia, het Cascadegebergte van Washington (dit is m.i. de meest indrukwekkende groep) naar Oregon en Californië.

De Pacificbosschen zijn weer verdeeld in 2 categorieën, die van de kuststreek met zeeklimaat en die van het vastelandsklimaat.

Niet minder dan 5 ha is begroeid met bosschen van het Cascadegebergte. De bezoekers uit Amerika hebben aan Prof. Bommer herhaaldelijk getuigd, dat men volkomen den indruk ontvangt, alsof men zich in de streek van W. Amerika bevindt. Dit complex alleen is het bezoek van het arboretum overwaard.

Bij de groepen van de Pacifickust komen telkens zelfde

boomsoorten terug. Herhaaldelijk treft men aan: *Pseudotsuga Douglassii*, *Tsuga mertensiana*, *Picea sitkaensis*, *Chamaecyparis nutkaënsis*, *Thuya gigantea*. Dit zijn dus telkens andere klimaatstrassen.

Tsuga mertensiana doet niet voor Douglasspar onder en is reeds tot indrukwekkende hoogte uitgegroeid. Van belang zijn ook *Abies grandis*, *Abies nobilis*. Sitkaspar wijkt iets terug en heeft van de droogte van de laatste jaren te lijden.

Het naaldhout, dat thans ± 35 j. oud is, is 25 m hoog en 30—40 cm dik.

De groepen van den Staat Washington zijn verdeeld in 3 zônes, nl. —tot 80 m., van 800—1800 m en boven 1800 m.

Behalve genoemde naaldhoutsoorten zijn nog van belang *Pinus murrayana* en de loofdhoutsoorten: *Acer macrophylla*, *Alnus rubra*, *Populus trichocarpa* e.a.

Vervolgens komt de Staat Oregon met dezelfde houtsoorten en bovendien *Cham. laws*.

Tot slot van de noordelijke kuststrook komt Californië, waarin verschijnen o.a. *Sequoia sempervirens* en *gigantea*, *Abies concolor*, *Abies magnifica*, *Libocedrus decurrens*, *Pinus ponderosa*.

De verschillende soorten van het Rôtsgebergte (Staten Montana en Colorado), dus met continentaal klimaat, zijn niet zoo snel gegroeid en zijn minder indrukwekkend.

Behalve *Abies grandis*, *Tsuga mertensiana*, komen hier soorten voor als *Picea Engelmannii*, *Picea pungens*, *Larix occ.*, *Pinus flexilis*.

Uit den groei van de verschillende soorten, als *Abies grandis*, *Tsuga mertensiana*, Douglas, e.a. kan men waarnemen den invloed van het land van herkomst. Hier ligt een schat van gegevens voor de herkomstvraagstukken.

De vertegenwoordigers van de wouden van het Atlantisch Oceaan gebied zijn verdeeld in die van het zeeklimaat Z. O. Canada, Nw. Brunswijk, die van het vastelandsklimaat: omgeving van de Grootte Meren en van die van het Alleghany gebergte.

Het loofhout, dat hier overheerscht, is nog niet in zijn volle ontplooiing, in tegenstelling met het naaldhout van de Pacifickuststreek, dat thans wel in zijn optimalen groei is.

De tweede hoofdgroep van het Arboretum, meer oostwaarts gelegen ongeveer ten zuiden van het dorp Tervueren, bestaat uit verschillende gebieden van de gematigde luchtstreek van Europa en Azië, o.a. afdeelingen van Servië, Kaukasus, waar mooie boomgroepen van *Abies nordmanniana*, *Picea orientalis*, *Picea omorica*, voorkomen. Vooral laatstgenoemde maken een kostelijken indruk. Verder de loofboomen *Quercus cerris*, *Q. pubescens*.

Tot slot noem ik nog de groep uit Japan. Deze soorten

hebben tot nu toe het beste weerstand geboden aan de extremen van het Belgisch klimaat. De ontwikkeling is echter niet zoo grootsch als die van de soorten van W. Amerika. De soorten *Cham. pisifera*, *Cham. obtusa*, *Sciadopitys vert.* vallen het meest op.

Om het arboretum goed te bestudeeren is één dag natuurlijk te kort, maar in dien tijd kan men toch een goed idee van de verschillende boomsoorten verkrijgen. Leerzaam is bovendien de menging van de verschillende soorten, zooals deze van natura voorkomen.

Prof. B o m m e r heeft het arboretum aangelegd en verzorgd tot op den huidigen dag. Dit persoonlijk en geniaal werk verdient onze volle belangstelling. Speciaal voor den boschbouw is het arboretum van groote waarde. Elke boschbouwer die zijn werk hoog wil houden, moet kennis nemen van wat hier in het hartje van België tot stand is gekomen.

Men overtuige zich zelf.

Voor nadere studie van het Arboretum zij nog verwezen naar :

- a. Prof. B o m m e r : Bulletin de la Société des Amis et anciens élèves de l'école nationale des Eaux et Forêts, no. 11. Sept. 1930 ;
- b. Deel 10 van de Deutsche Dendr. Gesellschaft.